

به نام خدا

نقش نرم افزارها در آموزش زبان انگلیسی

مولفان :

حمید خاکساری
غلامرضا نیک منش
سید محمد حسین علوی
محسن راستیان

انتشارات سایه نخل

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدیدآور: نقش نرم افزارها در آموزش زبان انگلیسی/مولفان حمید خاکساری... [و دیگران].

مشخصات نشر: انتشارات سایه نخل، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۹۷ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۳۵۲-۰-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: مولفان حمید خاکساری، غلامرضا نیک منش، سیدمحمدحسین علوی، محسن راستیان.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۹۰] - ۹۷.

موضوع: زبان انگلیسی -- آموزش به کمک کامپیوتر برای فارسی زبانان -- نرم افزار

English language -- Computer-assisted instruction for Persian speakers -- Software

شناسه افزوده: خاکساری، حمید، ۱۳۶۵-

شناسه افزوده: Khaksari, Hamid, ۱۹۸۶-

رده بندی کنگره: PE۱۱۲۸/۳

رده بندی دیویی: ۴۲۸/۶۴۰۲۸۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۲۲۷۳۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: نقش نرم افزارها در آموزش زبان انگلیسی

مولفان: حمید خاکساری - غلامرضا نیک منش - سید محمد حسین علوی - محسن راستیان

ناشر: انتشارات سایه نخل

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۳۵۲-۰-۴

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار.....
۱۲.....	فصل اول: مبانی نظری زبان انگلیسی در مدارس.....
۱۲.....	نگاهی گذرا به آموزش زبان انگلیسی در ایران.....
۱۴.....	اهمیت کتاب‌های درسی و تهیه و تدوین آنها.....
۱۸.....	سن زبان آموزی.....
۲۱.....	اصول یادگیری زبان انگلیسی در مدارس عادی.....
۲۳.....	تغییر رفتار با روش های غیرکلامی.....
۲۵.....	بررسی کتاب های درسی زبان انگلیسی در مدارس ایران.....
۲۷.....	مدارس یا آموزشگاههای خصوصی زبان آموزی؟.....
۲۸.....	مشکلات و راهکارها در درس زبان انگلیسی.....
۲۸.....	مشکلات.....
۲۹.....	راهکارها.....
۲۹.....	چالشهای موجود بر سر راه آموزش زبان انگلیسی به دانش آموزان.....
۳۰.....	صفهای شلوغ ثبت نام کلاسهای زبان.....
۳۱.....	کتابهای کهنه انگلیسی مدارس و معلمان نامجرب.....
۳۱.....	وضعیت آموزش زبان در مدارس.....
۳۲.....	تعداد آموزشگاههای زبان در کشور.....
۳۲.....	کتابهای موجود زبان انگلیسی کارایی ندارند.....
۳۴.....	موانع یادگیری زبان انگلیسی در دوره راهنمایی.....
۳۴.....	نقش عوامل محیطی.....
۳۶.....	عوامل سازمانی و مرتبط با امکانات وزارت آموزش و پرورش.....
۴۰.....	عوامل فردی و شخصیتی معلم و دانش آموز.....
۴۱.....	راه حل های پیشنهادی برای افزایش میزان یادگیری درس زبان انگلیسی.....
۴۳.....	معرفی اجمالی کتاب زبان انگلیسی پایه هفتم.....
۴۴.....	اهمیت ارزیابی کتابهای درسی.....
۴۵.....	اهداف ارزیابی.....
۴۶.....	انواع معیارها.....

۴۷	فصل دوم: فناوری آموزشی
۴۷	روند توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش
۴۹	ابعاد تحول مبتنی بر ICT در آموزش و پرورش
۵۱	اهمیت و ضرورت پرداختن به فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش
۵۵	رویکردهای موجود در نحوه استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش
۵۵	جایگاه ICT در چارچوب سیاست های آموزشی
۵۶	تفاوت مدرسه هوشمند با مدرسه مجازی
۵۶	تفاوت مدارس سنتی و هوشمند
۵۷	کاربرد فن آوری اطلاعات در آموزش و پرورش
۵۸	کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات در تدریس انفرادی
۵۸	کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات در یادگیری اکتشافی
۵۹	کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات در تبادل ارتباط
۵۹	کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات در ارزشیابی هدفهای آموزشی
۵۹	کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان ابزار مدیریت
۶۰	آموزش، یادگیری و فن آوری اطلاعات و ارتباطات
۶۰	نقش های فن آوری اطلاعات در مدارس
۶۱	ضرورت استفاده از وسایل تکنولوژی آموزشی در کلاس
۶۲	فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی و تأثیر آن بر آموزش و یادگیری
۶۴	به طور کلی توانایی های ICT در عرصه ی مدرسه شامل موارد زیر است:
۶۴	سودمندی های فناوری آموزشی
۶۵	نقش معلمان در توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات
۶۶	نقش دانش آموزان در بکارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات
۶۷	نقش فناوری در آموزش و یادگیری
۷۰	فصل سوم: فناوری و آموزش زبان انگلیسی
۷۰	نرم افزار و انواع آن
۷۱	انواع محتوای الکترونیکی آموزشی مورد استفاده در آموزش و پرورش
۷۲	درس افزارهای خود آموز
۷۲	ضرورت ها و ویژگیهای درس افزارهای خود آموز
۷۲	نرم افزارهای کمک آموزشی (مکمل آموزش)

۷۳ ضرورت ها و ویژگیهای نرم افزارهای کمک آموزشی (مکمل آموزش)
۷۳ نرم افزارهای ابزار معلم (کمک معلم)
۷۴ ضرورت ها و ویژگیهای درس افزارهای کمک معلم
۷۴ نرم افزارهای دایره المعارف و فرهنگ
۷۴ ضرورت ها و ویژگیهای نرم افزارهای دایره المعارف و فرهنگ
۷۴ نرم افزار بازی و سرگرمی
۷۵ ضرورت ها و ویژگیهای نرم افزارهای بازی و سرگرمی
۷۵ نرم افزارهای کتاب الکترونیکی E-book
۷۶ ویژگیهای یک نرم افزار آموزشی مناسب
۷۹ اهمیت تکنولوژی در آموزش زبان خارجی
۷۹ اثر تکنولوژی بر یادگیری زبانهای خارجی و مزایای استفاده از آن
۸۳ بخشی از مزایای استفاده از تکنولوژی اطلاعات در آموزش و پرورش
۸۴ نکاتی درباره نرم افزار windows
۸۴ پاورپوینت POWERPOINT
۸۴ اینترنت
۸۵ اهداف شبکه
۸۵ پست الکترونیکی
۸۵ سایت ها و وبلاگ ها
۸۹ گوگل ترنسلیت
۹۰ منابع و ماخذ

پیشگفتار

زبان جزو نخستین وسایل ارتباطی میان انسان‌ها بوده است. قبل از پیدایش جوامع بشری، انسان‌ها به اشکال گوناگون معنا را به یکدیگر انتقال می‌دادند، تصاویر حک شده بر دیوار غارها، استفاده از آتش برای فرستادن پیام خطر، تقلید صدای حیوانات و... قبل از ارتباط کلامی برای انتقال معنا به کار گرفته شدند.

سپس ارتباطی قراردادی میان صدا و معنا از کلمات بکار رفت و همه چیز نام گذاری شد. بعدها که زبان حالت قانونمندی یافت؛ هر قبیله بسته به ساختار فرهنگی - اجتماعی خود آن را به گونه‌ای به کار گرفت که توانستند هدف غائی " ارتباط " را حفظ کنند.

تنوع و گوناگونی زبان امتیاز ویژه‌ای را برای هر قوم دارد و از این رو هر زبان دارای نکات ظریف، کنایه‌ها و اشاراتی است که نمی‌توان آن‌را نادیده انگاشت و با هیچ ترجمه سلیسی نمی‌توان لذت فهم کلمات آن‌را به دیگر زبان‌ها رساند، مگر آنکه آن زبان را فراگرفت. یکی از مهمترین دلایل به کار گرفتن زبان انگلیسی، به عنوان زبان اصلی حضور استعماری بلند مدت دولتمردان سابق کشورهای استعمارگر در دیگر کشورها می‌باشد.

ما نباید از تقویت زبان شیرین خودمان " فارسی " غافل شویم، اما از یاد نبریم که اگر به یادگیری زبان انگلیسی اهمیت ندهیم مشکلات جدی را خواسته یا ناخواسته فرارو خواهیم داشت! چرا که جهان رو به توسعه در هر ثانیه در حال تولید علم و فن آوری است و غالب این پژوهشهای علمی به زبان انگلیسی در مجامع بین‌المللی ارائه می‌شود و یا در اینترنت به نمایش در می‌آید.

از مقطع راهنمایی تا دبیرستان و پیش دانشگاهی دانش آموزان بطور متوسط ۲، ۳ یا ۴ ساعت زبان انگلیسی در هفته می‌آموزند، و این در حالی است که پس از پایان دوره تحصیلی متوسطه از بر آوردن کمترین نیاز خود عاجزند!!

بعنوان مثال اگر به کشورهای خارجی سفر کنند یا جهانگرد خارجی را در شهر خود ببینند توانایی ارتباط با او را ندارند! جملاتی ساده را نمی‌توانند درک کنند یا متن انگلیسی را بخوانند و بدان پاسخ دهند! و نقاط ضعف از این دست فراوان است. مشکل از کجاست؟

می‌دانید که از عوامل مؤثر تدریس در هر وضعیت آموزشی معلم، روش آموزش و شاگرد است.

هنوز شاگردان از زبان آموزی در کلاس فقط گرامر نویسی می‌دانند! چرا که اغلب کلاس‌ها بواسطه نبود امکانات سمعی و بصری با شیوه GTM هدایت می‌شود. کتابهای درسی برایشان جذاب نیست و انگیزه لازم برای خواندن زبان ندارند! ولب به شکوه و گلایه می‌کشایند چرا زبان می‌خوانیم؟ نمی‌شد زبان نداشتیم؟ کتابها را بسیار سخت و گاهی دشمن خود می‌پندارند.

کتابهای زبان انگلیسی مدارس منابع مناسبی برای آموزش زبان نیستند. کتابهای انگلیسی از لحاظ محتوا و ظاهر «طراحی، تصاویر رنگی» باید به روز شوند. آیا تصاویر کتابهای سال اول و دوم متوسطه مناسب سن دانش‌آموزان است؟ از لحاظ محتوا نیز این کتابها در سطح کلان "ملی" نمی‌تواند پاسخگوی نیاز واقعی فراگیران در برقراری ارتباط با انگلیسی زبانان باشد.

بعنوان مثال در امتحانات داخلی و حتی نهایی "سال سوم متوسطه" مهارت شنیدن در بخش مکالمه کتاب درسی LANGUAGE FUNCTION «در شکل سؤالات جور کردنی» Match آزمون کتبی گرفته می‌شود؟ درحالی که شیوه صحیح آن است که فراگیران توسط دبیر یا با پخش نوار کاست، متنی را گوش دهند و بعد به سؤالات آن پاسخ دهند!

در طول سالهای تحصیلی فراگیران برای تقویت مهارت listening چند ساعت نوار آموزشی گوش می‌کنند؟ یا چند ساعت فیلم‌های آموزشی انگلیسی می‌بینند؟ آیا با کلاسهایی که هیچ‌گونه شعر، تمرینهای مناسب، بازی یادگیری زبان برای کاستن اضطراب، تحقیق و... ندارند می‌توان به دانش‌افزایی فراگیران امید داشت؟

امروزه که عصر ارتباطات است شاید این سؤالات بسیار پیش پا افتاده به نظر برسد ولی بیاییم واقع‌گرا باشیم، دانش‌آموزان ما از شنیدن تلفظ کلمات زبان با امکانات سمعی در کلاسها محرومند؛ حال این محرومیت دلایل مختلفی دارد، از جمله: نبود امکانات، بی‌حوصلگی بعضی دبیران برای پخش نوار آموزشی در کلاس و همچنین زمان کم تدریس! واقعاً در کشور ما استاد، مدرس و پژوهشگر دلسوز نیست که هنوز یادگیری زبان انگلیسی به معضلی لاینحل تبدیل شده است؟ چرا تشمت آراء در این حیطه فراوان است؟ چرا پاسخ

مناسبی نیافته‌ایم؟ چه کسی باید این خلا را پر کند؟ مگر مدعی نیستیم که جوانان با استعدادی داریم! به کشوری مثل ترکمنستان نگاه کنیم که در آنجا نه یک زبان بلکه چند زبان زنده دنیا "فارسی، عربی، روسی، و انگلیسی" از مقطع ابتدایی آموزش داده می‌شود! در بعضی از کشورها آموزش زبان خارجی از سال‌های اول ابتدایی، به صورت اجباری آغاز می‌شود.

دبیران متوسطه بخشی از ضعف شاگردان در درس زبان انگلیسی را ناشی از بنیه علمی ضعیف از مقطع راهنمایی می‌بینند. همین شاگردان با پیشرفت نه چندان مقطع متوسطه را به هر شکل به پایان می‌رسانند و به دانشگاه راه می‌یابند! و در ابتدای تحصیلات عالی از درس زبان پیش نیاز می‌خورند؟ چرا؟ آیا ضعف بنیه علمی نشان می‌دهد آموزش و پرورش با تمام مشکلاتی که با آن مواجه است در آموزش زبان انگلیسی منفعیل بوده است؟ متأسفانه عدم توانایی کاربرد زبان ادامه می‌یابد تا آنجا که دانشجویان برای تحصیلات تکمیلی و حتی دکتری)) که نیاز به امتیاز قابل قبولی در آزمون تافل تخصصی دارند)) با آن دست به گریبان می‌شوند!؟

چند درصد از دبیران ما کار با رایانه و ارتباط با INTERNET را می‌دانند؟ ساعات ضمن خدمت همکاران به چه شکل می‌گذرد؟ آیا این کلاسها توان علمی آنان را با تجربه کاریشان پیوند می‌زند؟ یا ساعاتی از عمر گرانبهایشان را با اعطای گواهینامه ضمن خدمت مبادله می‌کنند؟ چرا هنوز به این مسائل سطحی نگاه می‌کنیم؟

انسان موجود پیچیده‌ای است که آشنایی با روحیات او نیاز به روانشناسی دارد. چند درصد از دبیران ما توانسته‌اند بی‌انگیزگی فراگیران را با همین شرایط فعلی برطرف کنند؟ از اینکه بارها مشاهده کرده‌ایم دانش آموزان در کلاس با داشتن نیروی جوانی و تحرک، در کلاس زبان به نیروی منفعلی تبدیل شده‌اند چه کاری انجام داده ایم؟ اگر تعدادی دانش آموز در کلاسهای خصوصی یا موسسات زبان در یادگیری انگلیسی موفقیت نسبی داشته‌اند برای دیگر دانش آموزان کشور این چنین نبوده است! همه دانش آموزان چنان تمکن مالی ندارند تا از کلاسهای مکالمه زبان بهره‌برند.

دانش آموزان باید برای زندگی بهتر زبان دوم را بیاموزند، اگر راهکارهایی معرفی و تا حد امکان اجرایی شوند نتایج بهتری حاصل خواهد شد.

۱ - معلم باید تسلط عالی به زبانی که یاد می‌دهد داشته باشد. و آشنایی خوب با زبان‌شناسی زبانی که تدریس می‌کند داشته باشد. و آشنایی گسترده با ادبیات کشور بیگانه داشته باشد.

۲ - تدریس زبان انگلیسی از مقطع ابتدایی مانند دیگر کشورها که زبان آموزی را از مقطع ابتدایی با برنامه و اجرای صحیح آغاز می‌کنند، شروع کنیم. دولت هر سال هزینه‌های گزاف برای افت تحصیلی فراگیران و از جمله در درس زبان انگلیسی می‌پردازد، یعنی، با میانگین هزار ساعت تدریس در مقطع‌های راهنمایی و متوسطه (بدون احتساب هزینه‌های خانواده‌ها جهت کلاس‌های تقویتی و خصوصی) نتیجه قابل قبولی نمی‌گیرد. اگر آموزش زبان از مقطع ابتدایی آغاز شود وضعیت بحرانی فعلی حتماً بهبود خواهد یافت.

۳- فعال کردن گروه‌های آموزشی دبیران و تشکیل جلسه تخصصی هر ماه یکبار برای رفع مشکلات تحصیلی، استانداردسازی آزمون‌های ترم اول و دوم با طرح سؤالات هماهنگ، تشکیل کلاسهای ضمن خدمت با رویکردی نوین. باید محیطی فراهم شود تا همکاران با یکدیگر در مورد تدریس کلاسی به تبادل تجربیات و اطلاعات بپردازند و از حضور فعال صاحب‌نظران، مؤلفان و استادان دانشگاه در جمع دبیران زبان انگلیسی در گروه‌های آموزشی استفاده شود.

۴- احترام به نظرات دبیران بعنوان افرادی که درگیر مستقیم با فراگیران هستند. کتاب‌های علمی و کمک آموزشی حیطه آموزش زبان نگارش شده اما تجربه عملی تدریس کلاسی به مراتب مؤثرتر از مطالعه تئوریها و روشها است. پس در تالیف کتاب‌های زبان انگلیسی متوسطه در ایران باید از تجربیات دبیران بهره برد.

۵- تخصیص امکانات و بودجه که متأسفانه بیشتر مدارس ما امکانات کافی از جمله آزمایشگاه زبان، رایانه و دستگاه وی سی دی برای تقویت مهارت‌های LISTENING SPEAKING ندارند. کتاب‌های فعلی بیشتر بر دو مهارت خواندن و نوشتن تأکید دارند در حالی که دو مهارت دیگر در عمل نقشی در رفع نیاز فراگیران ندارند.

۶- تأکید همه جانبه در مدارس کشور بر آموزش استفاده از فرهنگ لغت یک زبانه Monolingual Dictionary از سال اول دبیرستان بعنوان مرجع لازم، موثق و بهترین خود آموز برای برطرف کردن مشکلات لغوی است. باید همه دبیران در سال اول دبیرستان علائم آوایی (phonetic symbols) را بر اساس قرارداد انجمن بین‌المللی آوانگاری (

IPA) حتماً تدریس کنند تا فراگیران حتی در منزل به آسانی لغتی را همراه با تمام مشخصات بشناسند.

۷- افزایش ساعت تدریس زبان چرا که ساعت‌های تدریس زبان اندک است و در بعضی دروس از جمله زبان متوسطه ۳ با توجه به اهمیت کتاب برای گرفتن دیپلم و آمادگی برای ورود به دانشگاه قابل قبول نیست، یعنی دبیر نمی‌تواند با ساعت کم تدریس هفتگی که گاهی با تعطیلات نیز همراه می‌شود، تقویم سالانه درسی را بدون تعجیل اجرایی کند.

۸- برگزاری جشنواره کتاب سال برای آنکه از کتاب‌های آموزشی نو از سوی دبیران و استادان دانشگاه و دیگر مولفان مجرب بهره‌مند شویم، باید آنان را به این عرصه مهم دعوت کنیم و از آنان یاری بطلبیم تا با بهره‌مندی از تجربه علمی و عملی خود در تالیف کتاب‌های درسی تحولی درخور شأن آموزش و پرورش و بویژه آموزش زبان گام برداریم.

فصل اول: مبانی نظری زبان انگلیسی در مدارس

نگاهی گذرا به آموزش زبان انگلیسی در ایران

اولین کتاب درسی که در ایران برای زبان انگلیسی تعریف شد به سال ۱۳۱۸ برمی‌گردد، که برای تدریس در مقطع شش ساله دبیرستان توسط گروهی از مؤلفان ایرانی و غیر ایرانی تدوین و منتشر گردید.

فروزنده (۲۰۱۱)، به استناد علوی مقدم و خیرآبادی، (۱۳۹۱) در مورد اولین کتاب‌های زبان انگلیسی کشورمان می‌نویسد: " این مجموعه از روش آموزش مستقیم^۱ و آموزش خواندن محور^۲ با تنوع وسیعی از موضوعات در هر کتاب تبعیت می‌کرد. این شش کتاب از طراحی و فرایند تدریس یکسانی در هر درس برخوردار نبودند؛ به‌گونه‌ای که یک درس ممکن بود به معرفی قطعه‌ای ادبی در یک صفحه و بدون تمرین‌های مربوط به آن بپردازد و در درس دیگر فقط به دستورزبان خواه مرتبط یا نامرتب با درس‌های پیشین و پسین اختصاص یابد." این مجموعه از کتاب‌ها حدود ربع قرن و تا سال ۱۳۴۳ که با مجموعه‌ای موسوم به کتاب‌های سطح‌بندی‌شده^۳ جایگزین شد و مورد استفاده قرار گرفت.

در مجموعه جدید، مؤلفان کوشیده بودند از روش‌های تدریس سنتی مانند روش مستقیم به جریان غالب آن دوران به‌ویژه روش دیداری- شنیداری^۴ و آموزش موقعیت‌محور^۵ تغییر جهت داده و تحولات آموزش زبان در آن دوران را در محتوای کتاب‌های تألیف‌شده لحاظ کنند. این مجموعه از کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی نیز تا پس از پیروزی انقلاب اسلامی در مدارس تدریس می‌شد و از سال ۱۳۶۱ با مجموعه دیگری از کتاب‌ها جایگزین گردید. آموزش زبان انگلیسی پس از انقلاب اسلامی تحت تأثیر تحول در نظام آموزشی کشور(از

1. Direct Method (DM)

2. Reading Method (RM)

3. Graded English

4. Audio-Lingual Method (ALT)

5. Situational Language Teaching (SLT).

جمله افزوده شدن مقطع راهنمایی تحصیلی) تغییرات شکلی و محتوایی فراوانی یافت و تدریس زبان انگلیسی از سال نخست مقطع راهنمایی تحصیلی آغاز گردید.

از دید فروزنده(همان)، یکی از کاستی‌های عمده کتاب‌های انگلیسی ایران در مقاطع مختلف، نبود سیاست‌گذاری کلان در عرصه آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزش کشورمان است. و این درحالی است که صاحب‌نظران حوزه آموزش زبان انگلیسی خود براین باورند که در ایجاد تحول در آموزش زبان، برنامه‌درسی نقش کلیدی دارد، به همین دلیل است که در بسیاری از کشورها که تحول در آموزش زبان را در دستور کار خود قرار داده‌اند، مسیر تحول از برنامه‌درسی آغاز شده است(عنانی‌سراب، ۱۳۹۰ به استناد مهرمحمدی و دیگران، ۱۳۹۲).

خوشبختانه درسال‌های اخیر به این نکته توجه شده و تلاش‌های برنامه‌محوری، در این زمینه صورت گرفته‌است. یکی از این تلاش‌ها، تصویب تدوین برنامه‌درسی ملی (اردیبهشت ۱۳۸۹) می‌باشد که در آن به اهمیت زبان انگلیسی بیش از پیش توجه شده‌است. از دید علوی‌مقدم و خیرآبادی (۱۳۹۱) برنامه‌درسی ملی، زمینه ایجاد تحولی درخور توجه را، در بخش آموزش زبان انگلیسی فراهم آورده‌است. تغییراتی که امسال بر اساس سند درس ملی در کتاب انگلیسی هفتم صورت گرفته، اساسی‌ترین تحول در محتوای این درس است، که بعد از ۲۷ سال انجام شده‌است. یکی از ویژگی‌های مهم این کتاب، توجه به هر چهار مهارت یادگیری زبان می‌باشد، موضوعی که پیشتر به‌ویژه در حوزه‌های گوش‌دادن و صحبت کردن مغفول مانده بود. و دیگر ویژگی مثبت آن، تغییر رویکرد آموزش زبان‌های خارجی از شیوه سنتی به ارتباطی می‌باشد؛ چرا که در آموزش زبان، اکنون دیگر جای تردید وجود ندارد که تأکید بر اهداف ساختاری و تهی کردن آموزش از توجه به اهداف ارتباطی، به تلف شدن وقت، انرژی و امکانات مادی جامعه می‌انجامد. و کاربرد چنین آموزشی فقط به کلاس درس و محیط‌های آموزشی محدود خواهدشد و در نتیجه افراد در مواجهه با کاربردهای واقعی زبان توان و کارایی لازم را نخواهندداشت(عنانی‌سراب، ۱۳۹۰ به استناد مهرمحمدی و دیگران، ۱۳۹۲).

امید می‌رود با تغییرات اساسی که در نظام آموزش کشور به‌خصوص در حوزه آموزش زبان انگلیسی صورت گرفته، گام‌هایی بلند در نحوه فراگیری زبان انگلیسی برداشته و شاهد یک نظام موفق آموزشی در کشورمان باشیم.

اهمیت کتاب‌های درسی و تهیه و تدوین آنها

به استناد مهرمحمدی و همکاران (۱۳۹۲)، کتاب درسی یکی از ارکان اصلی آموزش زبان انگلیسی است و با وجود پیدایش مواد و منابع دیگر، کتاب درسی به حیات خود ادامه داده و کماکان پراستفاده‌ترین منبع برای آموزش و یادگیری زبان انگلیسی است و میزان تولید و استفاده از آن همواره روبه افزایش بوده‌است. نگاهی به آثار موجود در این حوزه، خود، حکایت از این واقعیت دارد و در واقع مهر تأییدی بر صحت مطالب فوق می‌باشد.

بی‌تردید اهمیت کتاب‌های درسی موضوعی انکارناپذیر است که در روند آموزش زبان انگلیسی نقش مهمی را ایفا می‌کنند. بنابه گفته، هاجینسون و تورز (۱۹۹۴) (به استناد حسینی‌نسب و همکاران، ۱۳۸۸؛ ریاضی و مصلاانژاد، ۲۰۱۰؛ بیرجندی و علی‌زاده، ۲۰۱۲؛ لیتز، ۲۰۰۵) کتاب درسی، یک ماده جهانی است و بدون کتاب درسی مرتبط با موضوع تدریس، هیچ محیط یاددهی - یادگیری کامل نیست. نظریه پرداز دیگری به نام شلدون (همان جا) اظهار می‌دارد که کتاب‌های درسی نه تنها قلب هر برنامه آموزش زبان انگلیسی را تشکیل می‌دهد؛ بلکه کاربرد آنها در محیط کلاسی دارای مزایایی هم هست (هم برای معلمان و هم برای دانش‌آموزان).

مزایای استفاده از کتاب درسی، برای دانش‌آموزان به قرار زیر است: اولاً، هی کرافت (۱۹۹۸)، به استناد حسینی‌نسب و همکاران، ۱۳۸۸؛ ریاضی و مصلاانژاد، ۲۰۱۰؛ بیرجندی و علی‌زاده، ۲۰۱۲؛ لیتز، ۲۰۰۵) معتقد است کتاب درسی از نظر روانی به دانش‌آموز کمک می‌کند؛ چرا که دانش‌آموز از طریق این کتاب‌ها می‌تواند پیشرفت تحصیلی خود را اندازه‌گیری کند. مزیت دوم را اونیل (همان جا) مطرح کرده‌است و آن این است که کتاب‌های درسی در توجه به نیاز دانش‌آموزان حساس هستند. اگرچه در بعضی مواقع به‌نحو احسن طراحی نمی‌شوند ولی با توجه به وقت و هزینه صرف‌شده در تهیه و تدوین کتاب‌ها، آنها باید متناسب با نیازهای دانش‌آموزان باشند. و سوم این‌که شلدون (۱۹۹۸) به استناد

حسینی‌نسب و همکاران، ۱۳۸۸) معتقد است از نظر دانش‌آموزان مطالب ارائه شده در کتاب‌های درسی که به صورت مکتوب می‌باشند معتبرتر از مطالبی هستند که توسط معلم در کلاس ارائه می‌شوند. و مزیت چهارم را کانینگزوزث (۱۹۹۵) به استناد حسینی‌نسب و همکاران، ۱۳۸۸؛ بیرجندی و علی‌زاده، ۲۰۱۲؛ العمری، ۲۰۰۸) مطرح می‌کند، به عقیده وی کتب درسی بهترین و مؤثرترین منبع برای یادگیری خودراهبر هستند؛ علاوه بر آن کتاب‌ها به عنوان منبعی قابل رجوع برای دانش‌آموزان به شمار می‌آیند و منعکس‌کننده اهداف از پیش تعیین‌شده یادگیری هستند و به معلمان کم‌تجربه کمک می‌کنند تا از حصول اهداف آموزشی مطلع باشند. و مزیت آخر این است که با وجود این که در تهیه و تدوین کتاب‌ها هزینه‌های زیادی صرف می‌شود ولی کتاب‌ها گران‌قیمت نیستند و همچنین با استفاده از کتاب‌های درسی راحت‌تر می‌توان دانش‌آموزان را آماده فراگیری نمود. از طرف دیگر، در صورت استفاده از مطالب و مواد چاپی بار معلمان کم می‌شود و آنها فرصت کافی خواهند داشت تا به امور باارزش دیگر بپردازند.

اور^۶ (۲۰۰۶: ۱۸۴) به استناد السوات^۷ (۲۰۱۲) نیز در رابطه با اهمیت کتاب‌های درسی و استفاده از آنها دلایل زیر را بیان می‌کند:

- کتاب درسی یک چارچوب مشخص برای معلمان و زبان‌آموزان فراهم می‌کند.
- در بسیاری از جاها کتاب درسی به عنوان یک برنامه درسی عمل می‌کند.
- کتاب درسی با ارائه متون و تکالیف آماده، باعث صرفه‌جویی در وقت معلم می‌شود.
- کتاب درسی به علت کوچک و سبک بودن به آسانی قابل حمل است.
- کتاب درسی راهنما و پشتیبان معلمان بی‌تجربه است.
- زبان‌آموزان می‌توانند به طور مستقل، از کتاب درسی برای یادگیری مطالب جدید و بررسی پیشرفت تحصیلی خود استفاده کنند.

شایان ذکر است شماری از محققان از جمله (اونیل، ۱۹۸۲؛ اور، ۱۹۹۶؛ مک‌کراث^۸، ۲۰۰۲؛ تاملینسون، ۲۰۰۸؛ به استناد لارنس، ۲۰۱۱) کتاب‌های درسی را به عنوان ابزاری

^۶.Ur

^۷.Al-sawat

^۸.McGrath